

Mikolas Josef o streamování a autorských právech s Petrou Žikovskou

Na jaře zapojila organizace ČNS IFPI zpěváka Mikolase Josefa, který patří k nejsledovanějším mladým umělcům a je jedním z nejstreamovanějších v rámci služby Spotify, do edukativní kampaně *Buď toho součástí. Podporuj muziku!*. V rámci tohoto projektu umělci navštěvují základní školy, kde prezentují a vysvětlují, jakou má hudba hodnotu a proč ji konzumovat legálně. Kvůli pandemii byly cesty do škol zatím pozastaveny. Vzhledem k tomu, že se Mikolas často pohybuje v zahraničí a v rámci své práce se objevuje mezi zahraničními producenty a manažery, má možnost porovnávat podmínky umělců v Česku a zahraničí. V mezičase, kdy se v kultuře zastavila veškerá činnost, využil příležitosti a s ředitelkou ČNS IFPI Petrou Žikovskou si popovídali o stávající situaci na českém hudebním trhu.

TEXT: MIKOLAS JOSEF, FOTO: ARCHIV MIKOLASE JOSEFA

Za svůj krátký čas v hudebním světě jsem pochopil jednu věc. Mechanismus, podle kterého funguje hudební branže v daném státě, závisí na dvou věcech.

Za prvé na tom, na kolik si hudby a kultury cení daná země. (Věděli jste, že úspěch v rádiích v Německu a Francii vám například přinese ekvivalent peněz jako ráiový úspěch v USA?) Na otázku, kterou pokládám naší divizi ve Francii, tedy proč platí francouzská rádia o tolik víc než ta naše, přichází poměrně jednoduchá odpověď: „Všude si ceníme kultury jinak.“

Mají pravdu. Pokud se vám někdy podaří vytáhnout paty z českých luhů a hájů a budete moct nakouknout, jak

funguje hudební byznys u našich sousedů, dost možná budete šokovaní jako já.

Za druhé na tom, na kolik místní vlády pochopily, jak lukrativní umí být hudební byznys. Jak je možné, že ve Francii platí polovinu nákladů umělcova videoklipu stát? Jak to, že v Kanadě platí náklady na turné mimo Kanadu často stát? Jak to, že jedno procento státního rozpočtu Jižní Koreje jde na podporu kulturního byznysu?

Proč? Protože hodnota exportu hudebního průmyslu v Koreji v roce 2018 byla 564 milionů dolarů.

Proto. Zatímco Korea prosadila zákon o podpoře hudební branže už v roce 1999, a hudba se tím pádem stala

hlavním exportem Jižní Koreje, hudební byznys v Česku zůstává 20 let pozadu.

Sedíme zde společně s Petrou Žikovskou. Já za naši rodinnou firmu Vivienne Records, paní Žikovská za organizaci ČNS IFPI. Jsem rád, že mám konečně možnost probrat to, na co se jí už tak dlouho potřebuji zeptat. Nejprve bych jí rád poděkoval za její čas a ochotu si se mnou popovídat. Věřím, že tímto rozhovorem můžeme iniciovat první kroky ke změně.

Než se dostaneme k hlavnímu tématu tohoto rozhovoru, pomozte čtenářům objasnit vaši funkci na

Mikolas Josef

anglicky a španělsky zpívající zpěvák, autor textů, hudby a videoklipů

- vystudoval angl. gymnázium s oceněním London Academy of Music and Dramatic Arts
- hudební kariéru začal v r. 2016 buskingem (např. Curych, Vídeň, Oslo)
- v roce 2018 získal nejvyšší, 6. místo v soutěži Eurovize jako zatím jediný Čech s písní *Lie to me*
- v roce 2019 ho časopis Forbes zařadil do výběru 30 talentovaných Čechů pod 30
- jeho fanouškovskou základnu tvoří Češi, Slováci, Španělé, Poláci, Řekové, Němci a Italové
- hity – *Me Gusta*, *Abu Dhabi*, *Acapella*, *Colorado* a poslední *Lalalalalalalalala* se umístily na předních místech žebříčků poslechovosti nejen v Česku, ale i v Polsku a nově i v Itálii
- v roce 2020 se stal prvním českým žijícím autorem (pozn.: první místo obsadil Antonín Dvořák) s 1 048 224 posluchači za měsíc na platformě Spotify
- především proto a kvůli pandemii odstartoval kampaň na podporu všech umělců vyzývající fanoušky k legálnímu stahování hudby

hudebním trhu. Víím, že když se chci podívat, kolikrát se umístila moje nejnovější písnička, jdu si každé pondělí aktualizovat IFPICR.CZ. Také víím, že je ČNS IFPI nezisková

organizace reprezentující hudební průmysl.

Co si pod tím mám představit? Máte pobočky na celém světě? Kde berete funding? Co je vaším hlavním cílem?

IFPI je mezinárodní neziskovou nevládní organizací, která zastupuje zájmy výrobců zvukových a hudebních zvukově-obrazových záznamů. Lidé si nás často

práce víceméně o administraci, vaše pobočka má před sebou ještě velký úkol – změnit lokální východoevropský stereotyp konzumace hudby (pozn.: ruská rádia začala vyplácet autorům jejich honoráře poprvé za celou historii cca před dvěma lety) a zvednout hodnotu kultury. Bojujete například proti pirátství. Jak vám v této

pletou s organizacemi kolektivní správy, jakou je například OSA. My ale nevybíráme žádné poplatky, staráme se o zájmy svých členů jiným způsobem – naši činnost lze rozdělit do tří hlavních vzájemně se prolínajících oblastí: protipirátská činnost, edukace a lobbying a ano, také na týdenní bázi produkujeme prodejní žebříčky a ráiové hitparády a jednou za rok vydáváme komentované statistiky o výsledcích hudebního trhu za příslušné období. Co se struktury týká, jsme zapsaný spolek a jsme řízeni vlastními členy, tedy výrobci, kteří také na naši činnost přispívají.

Pokud bych měl vybrat ze všech světových poboček IFPI a říct, která z nich má tu nejtěžší práci, vy budete na jedné z prvních pozic. Zatímco v jiných zemích je tato

oblasti pomáhají vaše světové, řekněme, „nadřazené“ pobočky?

Je těžké zhodnotit, nakolik je práce té které pobočky obtížná. Troufnu si však tvrdit, že úkoly a podmínky jednotlivých národních skupin budou velmi odlišné. My lokálně dlouhodobě bojujeme s určitou technologickou opožděností, která na počátku tisíciletí vedla k tomu, že sice existoval internet a poměrně rychlé připojení, které umožňovalo sdílení dat, včetně hudby, ale neexistovala tu žádná lokální legální nabídka služeb typu Spotify. Celá jedna generace mladých lidí se tak naučila chodit si pro hudbu na některá úložiště, na kterých je hudba uploadována bez příslušných licenčních smluv, tedy neoprávněně. Abychom tento stereotyp v mysli mladých lidí zvrátili, spustili jsme před sedmi lety kampaň zaměřenou na druhý stupeň základních

škola a na první ročníky škol středních. Kampaň má tři pilíře, a sice „dětskou část“, ve které pořádáme besedy na školách, část zaměřenou na pedagogy, kde na úrovni center pro další vzdělávání pedagogických pracovníků pořádáme bezplatné přednášky o autorských právech na internetu, a projekt vzdělávacího filmu, který jsme spolu s písemným podkladem pro ukázkovou hodinu rozslali na všechny ZŠ v republice. Cílem projektu je přesvědčit mladé lidi, že hudba má určitou hodnotu, že je výsledkem práce, píle, talentu a umu spousty lidí, a že je normální za ni platit. Vzhledem k tomu, že počet předplatitelů legálních streamingových služeb setrval

Edukativní projekt „Bud' toho součástí. Podporuj muziku!“

realizován od roku 2014 ČNS IFPI za přispění Intergramu a OSA, pod záštitou MK ČR

- proběhly stovky besed a bylo osloveno několik tisíc žáků a studentů
- tři pilíře: 1) Besedy pro žáky druhého stupně ZŠ a studenty prvních ročníků SŠ o autorských právech, hodnotě hudby a legálních možnostech pořizování hudby. Žáci jsou v rámci besed s umělcem (např. Lipo, Petr Harazin ze skupiny Nebe, Mirai Navrátil ze skupiny Mirai, Pokáč, Reginald aj.) poutavou formou informováni o tom, co je a co není legální, čeho se vyvarovat a kde najít vhodnou alternativu k velice rozšířeným úložištím s nelegálně nahranými autorskoprávně chráněnými soubory.
- 2) Přednášky pro pedagogy na úrovni zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků o autorských právech.
- 3) Edukativní film – zaslán společně s písemným podkladem pro ukázkovou hodinu na všechny ZŠ v ČR.

roste, trůfám si tvrdit, že jsme na své misi úspěšní. A ještě bych ráda dodala, že projekt si samofinancujeme ve spolupráci s Intergramem a s OSA a že je sice zaštitěn Ministerstvem kultury ČR, ale jeho záštita je pouze „ideová“.

Jak vám pomáhá český stát?

Tak tady trochu navazujeme na mou předchozí odpověď. Řeknu to takhle – český stát nepovažuje osvětu na poli autorských práv za prioritní. A co se hudebního průmyslu jako takového týká, jsme pořád ve fázi, kdy musíme příslušná ministerstva přesvědčovat, že jsme „průmysl“ a že stojí za to se námi zabývat. Přitom nedávno vydaná studie Oxford Economics s názvem *The Economic Impact of Music in Europe* uvádí, že v rámci EU vytváří hudební průmysl dva miliony pracovních míst a celkový příspěvek hrubé přidané hodnoty (HPH) hudebního sektoru k HDP v EU27 a UK činí 81,9 miliardy eur, což je více než HDP devíti z 28 zemí EU (Lucembursko, Bulharsko, Chorvatsko, Slovinsko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Kypr a Malta).

Pokud jsou moje informace správné, IFPI se dalo do soudního boje s pirátskými weby, které okrádají českou kulturu. Jak toto tažení dopadlo a jak vám v tom pomohl stát?

Všechna soudní řízení, která vedeme s jednotlivými úložišti, jsou v současné době stále nedořešená. Role státu v soudním řízení je zajistit fungující a nestranný systém soudů. Bohužel některé z našich sporů se táhnou od roku 2013 a stále tu není rozhodnutí první instance. Doba trvání soudních sporů těžko podpoří důvěru ve vymahatelnost práv v naší zemi.

Krise v kultuře poprvé za můj život přišla s nástupem internetu, a tím pádem i pirátství, okolo roku 2000. Velmi aktivně ji v Americe tenkrát řešil Jimmy Iovine se Stevem Jobsem. Skrz první iPod začali hudbu opět prodávat, a to místo kazet a CD. Jaká země podle vás zareagovala na zákony o pirátství nejúčinněji? Z koho bychom si měli vzít příklad?

Zpěvák Mikolas Josef a Petra Žikovská

JUDr. et MGA. Petra Žikovská

ředitelka České národní skupiny Mezinárodní federace hudebního průmyslu (ČNS IFPI)

- vedoucí Ústavu práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního
- zabývá se licenčními smlouvami, výjimkami a omezeními autorského práva, rozdíly mezi evropským a angloamerickým autorskoprávním systémem
- členka řídicího výboru European Intellectual Property Teachers Network (EIPTN)
- členka předsednictva národní skupiny International Literary and Artistic Association (ALAI)
- členka Legal Expert Group EUIPO
- působila v hudebních vydavatelstvích BMG Ariola a Supraphon
- vystudovala Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, později zde získala titul doktor práv (JUDr.)
- absolvovala na Akademii múzických umění na katedře teorie tance

vyspělost obyvatelstva i vládnoucí garnitury. Lidem většinou není problém vysvětlit, že krást zubní pastu v drogerii se nemá, ale u filmu nebo hudby, tedy něčeho, co nemá hmotný substrát, je to často mnohem těžší. K pochopení je třeba mentální vyspělost, kulturní povědomí a také úcta k hodnotám, které vytvořila lidská mysl.

Pokud bych nyní zamával kouzelnou hůlkou a udělal z vás státní osobu s pravomocemi provést změny v zákonech, které by přilepšily české kultuře, které by to byly? Některé už jsou v zahraničí dlouho zavedené...

Na tomto místě bych ráda zdůraznila, že jedna taková změna se chystá! Je to změna zapříčiněná prací evropských legislativců, kteří svoje obavy o osud autorskoprávně chráněných statků na internetu vtělili do Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Směrnice se musí přepsat (implementovat) do podmínek našeho právního řádu a v principu přenastavuje odpovědnostní vztahy na internetu. Až doposud odpovídal za obsah uploadovaný na internet pouze uploader, nyní bude za obsah odpovídat i majitel platformy, na které se velké množství obsahu ukládá. Aby se tato osoba své odpovědnosti zbavila, bude muset buď uzavřít licenční smlouvy s nositeli příslušných práv, nebo, pokud k dohodě nedojde, zajistit, aby se autorskoprávně chráněný obsah na konkrétní stránce už neobjeoval. Případá mi to spravedlivé, protože majitelé takových úložišť měli léta značné příjmy z reklam, z poplatků za rychlejší datové připojení / stahování obsahu... a o své zisky se nikdy nepodělili ani s autory, ani s výkonnými umělci, kteří však byli hlavním důvodem trafficu na jejich stránkách. Takže tahle situace by se teď měla změnit. Uvidíme, jak se vydaří implementace a hlavně, co přinese praxe, protože ustanovení je v některých ohledech poměrně vágní, nicméně věřím, že tohle je krok k větší spravedlnosti pro umělce.

Vysvětlíte mi, proč by mě jako normálního občana, který nemá

s hudbou nic společného, mělo zajímat, zda se české hudbě daří.

Hudební průmysl je průmysl jako každý jiný. Máme zaměstnance, platíme daně, na koncerty umělců přijíždějí turisté, kteří přespávají v hotelích, stravují se v restauracích, na koncertech i jinde se prodává merch, který si objednáváme v textilním průmyslu... zkrátka jsme součástí širšího soukolí fungování ekonomiky. A potom je tu ještě jeden pohled na věc, pohled možná trochu idealistický, ale přesto ho zmíním. Hudba jako taková je také součástí kulturní identity každého národa a jejím důležitým vyjadřovacím prostředkem. Každá generace má své hudební idoly, skrze které se identifikuje a sdružuje – i tady vidím zásadní význam hudby.

Pokud na něco vzpomínáte jako na úspěch IFPI, co je to?

Za úspěch považuji spuštění výše zmíněné vzdělávací kampaně *Bud' toho součástí. Podporuj muziku!*, kterou jsme vybudovali doslova na zelené louce. Za sedm let jsme oslovili tisíce žáků a studentů, proškolili stovky učitelů a na kampaň máme stále velmi kladné odezvy, do většiny škol se vracíme opakovaně.

Druhým takovým úspěchem, na evropské půdě, je pak jednoznačné schválení Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu, za kterou je opravdu hodné práce všech evropských národních poboček, tedy i naší. Jsou to desítky setkání s poslanci, stovky e-mailů a telefonátů, opakované vysvětlování svízelné situace a potřeby její nápravy.

Jak mohou spojit síly umělci a IFPI, abychom v tomto boji byli silnější? Co máme udělat?

Aktuálně budeme potřebovat podporu při implementaci směrnice do našeho národního práva. Text návrhu změny autorského zákona je již připraven a budeme potřebovat vaši podporu k tomu, aby text prošel oběma komorami Parlamentu ČR bez nějakých devastujících změn. Potřebujeme vaši podporu k nastolení spravedlivějších podmínek v prostředí internetu. ☒